

Силабус курсу
Дискурсологія

Ступінь вищої освіти – доктор філософії (PhD)
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 035 Філологія
Освітньо-наукова програма «Філологія»
Рік підготовки – 1, семестр – 2
Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна
Кількість кредитів – 5
Дні занять: за розкладом, ауд. 62
Консультації: за розкладом, ауд. 62
Мова викладання: українська

Керівник курсу

кандидат філологічних наук, доцент Бабій Ірина Михайлівна

Контактна інформація: babiy_i@tnpu.edu.ua
(0352) 43 58 65 – деканат факультету філології і журналістики

Опис дисципліни

Курс «Дискурсологія» покликаний простежити зв'язок дійсності, тексту та дискурсу як взаємопов'язаних складових комунікації, передбачає розгляд питання текстотворення і текстосприйняття, здійснення аналізу тексту з погляду сучасної наукової парадигми.

Мета дисципліни «Дискурсологія» – забезпечення засвоєння теоретичних знань з лінгвістичної галузі «Дискурсологія», ознайомлення із сучасними тенденціями аналізу тексту, формування у здобувачів таких компетентностей:

- розвинути здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел;
- поглибити знання у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- сформувати здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх;
- розвинути здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів;
- сформувати здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень, здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері.

Предмет навчальної дисципліни – виражальні засоби та способи формування дискурсу, мовні засоби текстотворення.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
лекції	практичні	самостійна робота			
4	4	12	Тема 1. Теоретичні засади	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й	Питання для обговорення,

			дослідження дискурсології.	узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію. Осмислювати поняття «дискурсу» у ракурсі теорії й практики українського мовознавства. Вміти охарактеризувати основні напрями дискурсології. Володіти термінологією галузі, ознайомитись із методикою дискурс-аналізу як методу дослідження.	презентації.
6	4	20	Тема 2. Дискурс як лінгвістична категорія.	На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання. Опанувати характеристику дискурсу як типу комунікативної діяльності. Вміти зіставити текст і дискурс, виявляти відмінності. Знати і вміти охарактеризувати типи дискурсів (літературний, теле- і радіо дискурс, рекламний, політичний, релігійний та ін.).	Питання для обговорення, тести, кейси, лінгвістичні моделі.
4	2	14	Тема 3. Дискурс і мовленнєвий жанр. Підходи до мовленнєвих жанрів.	. Співвідносити поняття «дискурс» і «мовленнєвий жанр». Вміти розкрити сутність культурологічного підходу. Володіти термінами «науковий дискурс», «педагогічний дискурс», «політичний дискурс».	Питання для обговорення, тести, презентації.
4	2	14	Тема 4. Текст. Сучасні класифікації текстів.	Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності. Знати тлумачення тексту у сфері комунікації. Вміти охарактеризувати	Питання для обговорення, вправи, презентації, кейси.

				складові тексту і дискурсу. Знати ознаки тексту (зв'язність, цілісність, інтенційність, ситуативність, модальність та ін.). Опанувати сучасну класифікацію текстів за різними напрямками (соціологічним, психолінгвістичним, власне комунікативним, функціонально-прагматичним та ін.).	
6	4	20	Тема 5. Текст у лінгвістиці та інших філологічних науках.	Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень. Знати теоретичне опрацювання тексту у лінгвістиці. Опанувати аспекти вивчення тексту іншими філологічними науками (семіотикою, текстологією, герменевтикою, когнітивною лінгвістикою та ін.).	Питання для обговорення, вправи, тести, лінгвістичні моделі.
6	4	20	Тема 6. Типи та різновиди текстів.	Знати класифікацію текстів, уміти охарактеризувати типи і різновиди текстів. Опанувати характеристику художнього і нехудожнього текстів. Володіти вмінням аналізувати художній текст, з'ясувати його основні ознаки. Вміти знаходити та характеризувати засоби творення художнього тексту.	Питання для обговорення, вправи, тести, презентації, кейси.
30	20	100	Всього		

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2	Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел
ФК 1	Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та

	сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку
ФК 2	Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.
ФК 4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.
ФК 5	Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.
ФК 7	Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері
Програмні результати навчання	
ПРН 1	На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.
ПРН 3	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.
ПРН 8	Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.
ПРН 9	Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень.

Літературні джерела

1. Бабенко Л. Г. Филологический анализ текста. Основы теории, принципы и аспекты анализа: учебник для вузов. М.: Деловая книга, 2004. 464 с.
2. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2006. С. 24-37.
3. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів, 2003.
4. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2004. С. 21-22, 136-138.
5. Водак Р. Язык. Дискурс. Политика. Волгоград: Перемена, 1997. 139 с.
6. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. М.: Наука, 1981. 138 с.
7. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: монографія / за ред. І. С. Шевченко. Х.: Константа, 2005. 356 с.
8. Дудик П. С. Стилистика української мови: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2005. 368 с.
9. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2009. С. 62-138.
10. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту: навч. посіб. Донецьк: Юго-Восток, 2007.
11. Карасик В. В. О типах дискурса / Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 2000. С. 5-20.
12. Ковалик І. І., Мацько Л. І., Плющ М. Я. Методика лінгвістичного аналізу тексту. К.: Вища шк., 1984. 119 с.
13. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 423 с.
14. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту: навч. посіб. Вінниця, НОВА КНИГА, 2004. 272 с.
15. Науменко А. М. Філологічний аналіз тексту (Основи лінгвопоетики): навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Вінниця: НОВА Книга, 2005. 415 с.
16. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст (теоретичні питання комунікації і тексту). К.: Вид-во КДУ, 1988.

17. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). К.: Вид-во Українського фітосоціологічного центру, 1999. С. 106-143.
18. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: монография. К.: Брама, 2004. 335 с.
19. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. С. 625-631.
20. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К., 2006. 716 с.
21. Серажим К. С. Термін дискурс у сучасній лінгвістиці. *Вісник Харків. ун-ту. № 520. Філологія*. Вип. 33. Харків, 2001.
22. Современные теории дискурса: мультидисциплинарный анализ (Серия «Дискурсология»). Екатеринбург: Издат. дом «Дискурс-Пи», 2006. 177 с.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	10
Тема 2	15
Тема 3	5
Тема 4	5
Тема 5	10
Тема 6	20
ІНДЗ (лінгвістичне есе)	25
Модульний контроль (теми 1-6)	10

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано
B	85-89	зараховано
C	75-84	зараховано
D	65-74	зараховано

E	60-64	зараховано
FX	35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	1-34	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

До силябусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.